

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

Τα χωρία που είπαμε από το βιβλίο θα πρέπει να τα γνωρίζετε απέξω, για τις Πανελλήνιες, για πιθανό Β Θέμα Θεωρίας.

Με λίγα λόγια όμως, ακολουθεί η Θεωρία του 9^{ου} Κεφαλαίου :

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ – ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ - ΑΝΕΡΓΙΑ

1) Οικονομικές Διακυμάνσεις

Οικονομικές Διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι είναι το φαινόμενο των επαναλαμβανόμενων διακυμάνσεων του επιπέδου της γενικής οικονομικής δραστηριότητας.

- Οι οικονομικοί Κύκλοι παρουσιάζουν μια συστηματική κυκλικότητα.
- Δεν είναι ίδιοι σε ένταση και διάρκεια.
- Τα στάδια από τα οποία περνάει η οικονομία στη διάρκεια του κύκλου έχουν κοινά χαρακτηριστικά και ονομάζονται φάσεις του οικονομικού κύκλου.

Οι φάσεις του κύκλου:

- A. Φάση Ανόδου
- B. Φάση Κρίσης – (Ακολουθεί μετά από κάθε άνοδο, και είναι η κορυφή του κύκλου).
- C. Φάση Καθόδου
- D. Φάση Ύφεσης – (Μετάβαση από τη κάθοδο στην άνοδο, είναι ο «πυθμένας» ή το ναδίρ του κύκλου).

Τα χαρακτηριστικά των φάσεων

1. Η Φάση της Ύφεσης

- Εκτεταμένη ανεργία.
- Έλλειψη επενδύσεων.
- Οι τιμές μειώνονται, ή είναι σταθερές.
- Η παραγωγή και το εισόδημα είναι σε χαμηλά επίπεδα.
- Τα κέρδη των επιχειρήσεων είναι χαμηλά.
- Το επιχειρηματικό κλίμα **ΔΕΝ** είναι ευνοϊκό για την ανάληψη/πραγματοποίηση επενδύσεων.
- Επικρατεί απαισιοδοξία για το μέλλον.

2. Η Φάση της ανόδου ή άνθησης (ή μεγέθυνσης όπως λέμε στο Πανεπιστήμιο)

- Αύξηση της Συνολικής Ζήτησης
- Αύξηση επενδύσεων
- Αύξηση παραγωγής
- Αύξηση εισοδήματος και απασχόλησης
- Στην αρχή επειδή υπάρχουν υποαπασχολούμενοι παραγωγικοί συντελεστές η αύξηση της παραγωγής δεν συνοδεύεται από αύξηση των τιμών, όταν όμως αυξάνεται η συνολική ζήτηση και αυξάνεται η απασχόληση των παραγωγικών συντελεστών, οι τιμές αυξάνονται.

3. Η Φάση της Κρίσης

- Καθώς η οικονομία πλησιάζει σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης η τάση για αύξηση των τιμών είναι έντονη.
- 'Στενότητες' για ορισμένες κατηγορίες εξειδικευμένης εργασίας και ελλείψεις για βασικές πρώτες ύλες => Αύξηση Κόστους
- Δυσκολία για περαιτέρω αύξηση της παραγωγής οδηγεί σε γενικευμένη αύξηση των τιμών.
- Η οικονομία βρίσκεται στη κορυφή του κύκλου – τελευταίο στάδιο – της ανοδικής της πορείας.

4. Η Φάση της Καθόδου

- Αντίθετα από τα χαρακτηριστικά της Φάσης της Ανόδου.
- Μείωση κατανάλωσης.
- Στασιμότητα ή/και μείωση επενδύσεων.
- Μείωση εισοδήματος και απασχόλησης (δηλαδή, της εργασίας).

ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΚΛΩΝ

Για να ερευνήσουμε τους οικονομικούς κύκλους, υπάρχουν 2 ομάδες θεωριών:

1. Οι θεωρίες που θεωρούν γενεσιουργό αιτία εξωτερικούς παράγοντες: εφευρέσεις με τεχνολογικές και οικονομικές εφαρμογές, πόλεμοι, πολιτικά ή και τυχαία γεγονότα (στο Πανεπιστήμιο, ονομάζονται 'black swans')
2. Οι θεωρίες που τονίζουν παράγοντες που προέρχονται μέσα από το ίδιο το οικονομικό σύστημα:
 - **Νομισματική Θεωρία**: δηλαδή αποτέλεσμα της αυξομείωσης προσφοράς χρήματος από τις νομισματικές αρχές.
 - **Υποκατανάλωση** ή **επερεπένδυση**.

ΚΛΕΙΔΙ: για τη κατανόηση των οικονομικών κύκλων είναι η εξέλιξη του ποσοστού κέρδους από το οποίο εξαρτάται η επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων.

2) Ο πληθωρισμός

Ως πληθωρισμός ορίζεται η τάση για συνεχή άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών.

Ρυθμός πληθωρισμού, είναι η ποσοστιαία μεταβολή του επιπέδου των τιμών (Δείκτη Τιμών) μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο – κυρίως συγκρίνοντας με το προηγούμενο έτος.

3) Ανεργία

Από οικονομική άποψη ο πληθυσμός μιας χώρας διακρίνεται:

- Σε οικονομικά ενεργό ή εργατικό δυναμικό (άτομα ικανά προς εργασία που ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν).
- Σε μη οικονομικά ενεργό (άτομα μη ικανά προς εργασία ή που δεν θέλουν να εργαστούν).

Το εργατικό δυναμικό χωρίζεται σε 2 κατηγορίες:

1. Απασχολούμενοι (ή αλλιώς εργαζόμενοι)
2. Άνεργοι

$\text{Εργατικό Δυναμικό} = \text{απασχολούμενοι} + \text{άνεργοι}$

Μέτρηση της Ανεργίας

- Το μέγεθος της ανεργίας μπορεί να μετρηθεί ως απόλυτο μέγεθος, όμως η σημασία αυτού του αριθμού εξαρτάται από το μέγεθος του εργατικού δυναμικού.
- Για αυτό η ανεργία μετράται ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του εργατικού δυναμικού.

ΕΙΔΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Υπάρχουν 4 είδη (ή κατηγορίες) ανεργίας:

- Εποχιακή Ανεργία: Ανεργία λόγω μεταβολών στη παραγωγική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του έτους. Χαρακτηριστικό της είναι ότι επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο και είναι προσωρινή και μικρής διάρκειας.
- Ανεργία Τριβής: Ανεργία λόγω της αδυναμίας της αγοράς εργασίας να απορροφήσει άμεσα ανέργους παρότι υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας, για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και επαγγελματική εξειδίκευση.
- Διαρθρωτική Ανεργία: Ανεργία λόγω αναντιστοιχίας ανάμεσα στα προσόντα και την ειδίκευση των ανέργων και σε αυτά που απαιτούνται για τη κάλυψη των κενών θέσεων. Δημιουργείται:

1. Λόγω των τεχνολογικών μεταβολών, οι οποίες δημιουργούν νέα επαγγέλματα και αχρηστεύουν άλλα επαγγέλματα.
2. Λόγω αλλαγών στη ζήτηση προϊόντων.

• Ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης: Ανεργία λόγω ανεπάρκους ζήτησης προερχόμενη από τη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας στις φάσεις της καθόδου και της ύφεσης του οικονομικού κύκλου. Αυτή η ανεργία έχει κυκλικό χαρακτήρα και σχετίζεται με τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου.

Συνέπειες της Ανεργίας

- Απώλεια παραγωγικών δυνάμεων.
- Απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένειά του.
- Επιβαρύνει το κρατικό προϋπολογισμό λόγω της παροχής των επιδομάτων ανεργίας προς τους ανέργους.
- Δημιουργεί κοινωνικά προβλήματα και «κοινωνικές διαβρώσεις».